

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Η ΣΤΗΛΗ ΜΟΥ

Ἄπ' τὸν φίλο κ. Κ. Δ. Καραβίδα ἔλαβα πέντε μεγαλοῦσικα ποιήματα, πού θά δημοσιευθοῦν, ἐλπίζω, ὅλα σέ 3-4 φύλλα.

Ἄπ' τὸν κ. Κς — Κς ἐπίσης ἔλαβα λίγους στίγους καὶ τοὺς ἔδωσα νὰ δημοσιευθοῦν.

Τὴν «Ἀγάπη» ὅχι, κ. Μ. Κυρ., τὸ «Ἀντρωπὴ» τὸν ἐγκρίνω — μὲ μιὰ σύστασι: λιγώτερο «ἐγκεφαλίσμος»! Τοῦ κ. Γ. Ποάλα ἐγκρίνω τὸ «Μαῦρο χωρισμό» μ' ὅλη μου τὴν καρδιά.

Τὸ συνοδευτικὸ σου γράμμα, φίλε κ. Α. Μυρ., ἀξίζει πιάτο ἀπ' τὰ ποιήματά σου. Ἄν δὲν εἶχε κατ' τὸ προσωπικὸ γιὰ μέ, καὶ τὴν ἐλπίδα καὶ αὐτὸ «πρὸς ἔγκρισιν», ὁρισμένως θά τὴν βλέπετε τώρα δημοσιευμένο.

Τὸ «Ἐρημο πάρο» — ἀπ' ἡχοὶ βιβλικῆς καὶ συγκίνησις ὑποβολιμαία «Παμβώτης» σου θάθελε βέβαια σφιχτότερον ἀρμὺ καὶ πνοὴ θερμότερη. Ὡστόσο πρωτόλειο ἀφου εἶνε, καλὴ εἶνε.

Εἰνικῶς ἡ «ρυθμικὴ πρόξα», κ. Δ. Ρεν., εἶν' ἐπιφανιμένο ἀκαθοριστίας εἰδολογικῆς, σὰ νὰ ποῦμε στὸ αἰσθηματικὸ πεδίο

... μὰ λέω νὰ σ' ἀρνηθῶ καὶ μιὰ νὰ σ' ἀγαπήσω!

ἐν τῇ μεταξὺ δὲ μένω εὐχαριστημένος ὅπου ἀπαγορεύεται μαζὺ σου! Ὅτι ἐξ ἄλλου προδίδει ἀδυναμία καὶ στὸν ποιητικὸ καὶ στὸν περὶ λόγου, εἶνε ὡμολογημένο.

Ὅσο κι' ἂν φαίνεται τὸ ἐναντίον, τὸ χάσμα μεταξὺ πεζοῦ καὶ ποιητικοῦ εἶνε τρισημίστιο κι' ἀγεφύρωτο. Μὴ σὲ ἀπατᾷ τὸ πὺς ταυτίζονται στὸ αἰσθητικὸ ἀποτέλεσμα, κι' ἀκόμα, τὸ πὺς ἔχουν τὸ ἴδιο ἐκφραστικὸ μέσο: τὸ λόγο. Καμμιά συνδιαλλαγή, πολὺ λιγώτερο: κανεὶς ταυτισμός οὔτε μορφῆς οὔτε οὐσίας! Τὸ ἴδιο αἰσθητικὸ ἀποτέλεσμα, ναί, ἡ «ἀναγωγὴ» ὅμως αὐτὴ «εἰς κοινὸν παρονομαστήν», νὰ ποῦμε

εἶσαι, μέσα μας γίνεται, κ' ἐσωτερικὴ μένει. Στὴ γλώσσα αὐτῇ, τὸ ποιητικὸ καὶ τὸ πεζογραφικὸ ὕλικό δὲν εἶνε διόλου τὸ ἴδιο ὅπως ἰσχυρίζονται μερικοὶ ἀπ' τοὺς «μνημένους», καὶ πιστεύουν ὅλοι οἱ ἀντίδοι. Οἱ δύο ἐξουσίες τὰ πᾶν πολλὰ καλὰ, εἶν' ἀλήθεια — δὲν ἔχουν οὐσιαστικῶς τίποτε τὸ κοινὸν καὶ γι' αὐτὸ τὰ πᾶν καλὰ! Συναλλάζον λοιπὸν ὁλημερὲς τὸ πλεῖστο μέρος τῶν ὑπάρχοντων, ἀπαρεξηγῆτως. Μὲ τὴ διαφορά πὺς μόλις ἕνας ἀπ' αὐτοὺς, μιὰ λέξις, μιὰ καὶ ἡ αὐτὴ λέξις, φύγη ἀπ' τὴ μιὰ ἐξουσία καὶ πάγῃ στὴν ἄλλη, μεταμορφώνεται εὐθύς καὶ μεταμορφώνεται τελείως, γίνεται οὐσιαστικῶς ἄλλη, μ' ὅλο πὺς τυπικῶς μένει ἡ ἴδια — Αὐτὰ ἐξ ἀπορροῆς τῆς «ρυθμικῆς πρόξας» σου ὅπου τὸν τίτλον: «Ἡ νοσταλγία μὲ τυραννεῖ | τῆς πρώτης μου ἀγάπης».

Γιατ' Ἀραῖν, κ. Κ. Σωτ., κι' ὅχι τὸν δικό μας τὸν Χατζόπουλο, στὸ ἴδιο θέμα. τὸ ἴδιο ἐντελῶς: Ἄκου:

Μὲς στὰ δνείρά μου πέρασε ἕνα καὶ σὺ δνείρό μου ἦταν ἡ λάμψη μᾶς στιγμῆς, μιὰ λάμψη ὅπως καὶ σὺ, καὶ μοῦ εἶπε ὡς νὰ σὲ ἀπάντησα στὸ γόρσιμα ἐνὸς δρόμου, ἐνὸς μᾶ δύση χύνονταν στὸν σὺρανὸ χρυσῇ.

Καὶ δὲν κελάδηναν πουλιά, δὲν ἀνθίσαν οἱ κλάδοι, γλυκάνθησι τῆς ἀνοιξῆς δὲ σκόρπισε ἡ ἐνδομιά, ἦταν φθινοπωριὰ στὸ πέρασμά σου βράδυ, καὶ μόνο τ' αὐτὰ ὁδοὶ τὸν κορμὸς σου στὰ κλαδιά.

Καὶ παῖσαν καὶ στὴν κόμη σου κορμάσαν ὀλόγυρα, καὶ ἦταν ἀπὸ τὰ μάτια σου σὰ νὰ ἔσταζε τὸ φῶς καὶ πέρασε, δὲ στάθηνες μὰ στὴν ψυχὴ μου πῆρα ὅτι στὴν ὥρα ὁ πόθος τῆς λαχτάρησε κορυφῆς.

Καὶ πέρασε: στὸ διάβα σου δὲ σάλεψε οὔτε φύλλο, ὅμως στὸ δρόμο ἀπόμεινε καὶ τρέμει μιὰ πνοή, ἀπὸ χαμένο ἕνα δνείρο, καὶ ἀπὸ σβυστὸ ἕνα θρόνιο, γιὰ ἕνα γυναικὸ βασιλεῖα καὶ μιὰ ἰσχυρὴ ζωή.

Μπορεῖ, ὅπως λές, κ. Π. Γεν., νὰ εἶνε τὸ καλύτερο ἀπ' τὰ ποιήματά τοῦ κ. Παπαντωνίου. Γε νικώτερος χαίρομαι πὺς ὅχι μόνο δὲ θύμισες, παρὰ βάζεις καὶ τόνους πᾶν σὲ ὅσα, κἄπως αὐστηρά, ὁμολογῶ, παρατήρησα ἐγώ. Ὅσο γιὰ τὸ παράδοξο ἐρώτημά σου, τί νὰ σοῦ πῶ, φίλε ἀληθινὰ ἡ ἐλευθερία ἔχει κατ' τὸ θαυμαστό. Στὰ χέρια μερικῶν ἀπὸ 'κείνους πὺς τὴν ἐκτιμοῦν περισσότερο, γίνεται ὅπλο τρομερὸ ἐναντίον ἐκείνων πὺς δὲν τὴν ἀξίζουν.

Ο ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ἀπὸ τῆς 12ης αὐτοσεχὸς Φεβρουαρίου ἡ ἐκδοσις τῆς ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ σημειώνει

σλαδμὸν αὐροόδου σημαντικόν: ἐγκαινιάζεται ἡ διακοπὴν λεῦχος (Ἀρ. 51+52, 53+54 κλ.) ἥλοι κατὰ Κυριακὴν, ὡς ἀνέλε, δὰ κυκλοφορῇ Δεκάδραχμον τεύχος, μὲ 64 σελίδας, ἀντὶ τῶν σημερινῶν 32 σελίδων. Κατ' αὐτὸν ἴδον ἱρώων συνλέμεται εἰς τὸ ἥμισυ, αὐτὸς ἰὼ αὐρόν, ὁ χρόνος ἀσσοεραλῶσεως τοῦ ὅρου ἔργου, ἀπαρτίζεται ἀσσοικηλῶρα καὶ ἑσσοκεσῶρα κατ' ἑβδομάδα ὅλη εἰς τοὺς ἀναγνώστας — ἐνὶ λόγῳ ἐκωληροῦται ἡ ζωηρὰ ἐσσομῖα καὶ αὐτῶν καὶ ἡμῶν.

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ λονισθῇ ὅλη διὰ νὰ καλορδωθῇ ἡ διαγῆ ἐκδοσις τοῦ λεύχους ἀσσοκῆδν συνόλονος ὁργάνωσις καὶ ἀσσοερασκευή, ὅχι μόνον λεχνικὴ ἀλλά, ἀρὸ ἀανλός, καὶ συνλακικὴ, ἑσσοικηλῶρα χάρις εἰς ἡ ἀσσοκῶρινον ὕμωρ τοῦ ἔργου ἐνδιαφέρον ἰσσον τῆς ἐσσο τῆς ἑσσοκῶρινος ἑσσοκῶρινος, ὅσον καὶ τῆς χορείας τῶν ἐσσοκῶρινος συνερραλῶν τῆς ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ.

Ἀλλ' ὡσὲρ ἀνὰ λατὰ εἰς ἡ ἐσσοκῶρινον βῆμα συνετέρεσεν ἡ ἀσσοκῶρινος ὕμωσση ριχῆς τοῦ κοινού, ἀσσοκῶρινος τῆς ὁσσοκῶρινος εἶνε ἡ ἐσσοκῶρινος τῆς ἐκδοσεως ἐσσο τὸσσοκῶρινος, ὡσσο ὁ Βος Τόμος ἐξ 960 σελίδων, νὰ εἶνε ἐτοιμος τὴν 22αν Μαΐου.

Ἀρὸ τὸ κοινὸν καὶ ἀσσοκῶρινος ἐσσοκῶρινος μερακῶρα ἐσσοκῶρινος καὶ ρενικῶτερα βελτίωσις τῶν ὁρων τῆς ἐκδοσεως τοῦ ἔργου.

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΣΑΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Ἀπὸ μικρὸς, πολὺ μικρὸς δὲν μποροῦσε νὰ θυμῇ τὸν ἐαυτὸ του ἀλλῶς, παρὰ μὲ μιὰ πέννα στὸ χεράκι καὶ τὰ δάχτυλα μαυρισμένα στίς ἄρες. Τὰ ἄλλα πινδᾶκια τριγύρω του στὰ θρανία τὰ θυμῶταν χαρωπά, γελαστά, ἀλλῶρα, νὰ παίζον τὰ κοκκοράκια, νὰ πᾶνουν μῆγες καὶ νὰ κολλοῦν χαρτάκια πῶς τοὺς ἦ τὸ πολὺ ν' ἀκουμποῦν τὸ πηγυθὶν σὶδ χέρι, καὶ νὰ ταξιδεύουν μὲ τὸ νοῦ σὲ ταξείδια μακρινά. Σ' αὐτὸν κατὶ τοῦλεγε ἀπὸ μέσα του.

— Γράφε... μαυρίζε... μουντζούρωνε τὸ χαρτί. Χαρτάκια, ξωφύλλα, περιθώρια βιβλίων, τετράδια ὅλα ἦταν πέρα-πέρα γεμάτα μὲ μαύρες πυκνὲς γραμμές. Τὸ τι ἔγραφε κι' αὐτὸς δὲν πρόσχε' ἕνα ἄορατο χέρι ἔπιανε τὸ χεράκι του καὶ τόκανε νὰ τρέχη,

νὰ τρέχη ἀπάνω σ' ἄσπρο χαρτί. Κ' ἔπειτα διάβαζε μὲ προσοχὴ καὶ κανένα νόημα δὲν ἔβγαζε' λόγια καὶ λόγια, κἄν τίποτα λόγια στὴ γραμμὴ βαλμένα πὺς τοῦ φαινόντουσαν σὰν νὰ μὴ τάχε γράψη αὐτὸς ὁ ἴδιος.

Δὲν εἶχε ἄλλον στὸν κόσμο παρὰ μιὰ μάννα πὺς τὸν λάτρευε, κι' αὐτὸς τὴν ἀγαποῦσε καὶ σὺν Παναγίᾳ τὴν προσκυνοῦσε. Ἐσσο μὲγάλωσε στὴν ἀγκαλιά τῆς καὶ μιὰ μέρα ἔνωσε πὺς ἔπρεπε πᾶ νὰ τῆς δώσῃ, ὅτι κι' αὐτὴ τοῦδωσε ὡς τὰ τώρα, τὴ ζωὴ καὶ τὴ λίγη χαρὰ.

Ἐπρεπε νὰ δουλέψῃ, νὰ ἰδρώσῃ, νὰ κερδίσῃ νὰ τὴν ντύσῃ καὶ νὰ τὴ θρέψῃ ὅπως κ' ἐκείνη τόσα χρόνια ἔκανε γιὰ χάρι του. Μὰ ὅτι δουλεῖα κι' ἂν δοκίμαζε ἔβλεπε πὺς ἦταν ἀνίστες κι' ἀδύναμος νὰ τὴ βγάλῃ πέρα.

Κατάστιχα' χαρτιά' ἔγραφε, ὅλα τὰ βλεπε μπροστά του σὺν κατῶρο χαρτὶ ἐτοιμος νὰ τραβήξῃ πενιές ἀπάνω, μ' ἕνα χέρι πὺς πάντα ἕνα ἄλλο χέρι τὸ πιανε καὶ τοῦλεγε. Γράφε! ... Γράφε! Ὅχι ἔτσι' ὅχι μὲ τὸ χέρι μονάχα. Πρέπει τὴν πέννα νὰ τὴ βουτήξῃ σὲ μελάνι πὺς θά σοῦ ἐτοιμάσω ἐγώ' πὺς δὲ γίνεται καθε μέρα, κι' οὔτε βρίζεται εὐκόλα. Θὰ σὲ ἐτοιμάσω μὲ σταλαγματιές διαλεχτές, στρογγυλῆς ὡς ῥοδόνερο πὺς νὰ εὐωδιάζον ὀλόγυρα, κι' ἀπάνω στὸ χαρτὶ σιγά-σιγά θὰ πέρνουν ῥόδινο χρωματισμό, κι' ὅτι γράφεις θὰ μοιάξῃ σὲ σκόρπια ῥοδοπέταλα καὶ σὺν ἀνεμῶνες οἰγμένες ἀπ' τὸ βορρᾶ κάτω, καὶ θὰ μεθᾶς, καὶ θὰ μαγεύσαι, καὶ θὰ ἔξηνᾶς, καὶ θὰ λησμονέσαι, καὶ θὰ ζῆς ἀνάμεσα σὲ κόσμους πὺς δὲν τοὺς ξέρουν ἄλλοι καὶ δὲν τοὺς φαντάζονται.

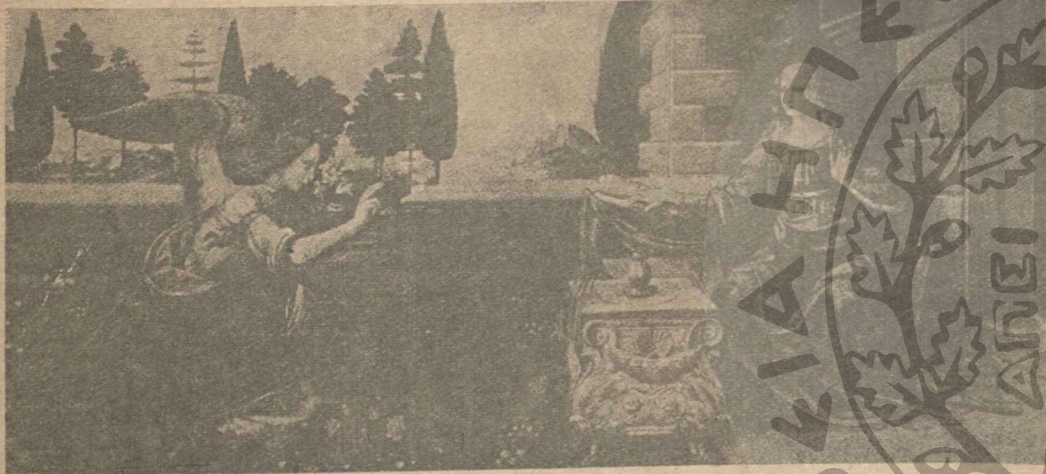
Καὶ ῥιχῆκε μέσα στὴ μαγεῖα καὶ λησμονήθηκε κι' ἄφισε καὶ σπῖτι καὶ μάννα κι' ἀποτραβήχθηκε ἀπόμονος κι' ἀπόκοσμος. Ἦ ἔγραφε κι' ἔγραφε μὲ τίς σταλαγματιές πὺς τοῦ χάρισε καὶ γέμισε ἀτελείωτα χαρτιά καὶ κατεβατὰ καὶ τᾶδινε καὶ τᾶδινε γιὰ ἕνα κομμάτι ψωμί.

Τοῦπαν μιὰ μέρα πὺς πῆθανε ἡ μάννα του. Τῆς ἔκανε τὸ ξόδι τῆς μὲ ὅτι εἶχε καὶ δὲν εἶχε. Τὴ φίλησε γιὰ τελευταία φορὰ σὺν κατὶ ἕξνο στὴ ζωὴ του πὺς δὲν τὸ γινώριζε καὶ ξαναγύρισε στὴ μοναξιά του πάλι. Ἀνοῖξε, αἱ ξάπλωσε ὅλα ὅσα εἶχε γραμμένα καὶ τὰ διάβασε ἕνα ἕνα μὲ τὴ σειρά, μὰ δὲν κατάλαβε τίποτα ἀπ' ὅτι εἶχε γραμμένα' τίποτ' ἄλλο, παρὰ ὅτι τὸ κόκκινο καὶ τριαντιφυλλένιο χροῖμα ἦταν ἀπὸ σταλαγματιές σῖμα καθαρὸ, πὺς ἔσταζε μέρα μὲ τὴν ἡμέρα τόσον καιρὸ, σὺν νὰ τοῦ κεντοῦσαν τὴν καρδιά' σὰ νὰ βουτοῦσε τὴν πέννα του ἐκεῖ μέσα βαθειὰ χωρὶς νὰ τὸ νιώθῃ. Καὶ κυττάζοντας ἑσσοκῶρινος πὺς εἶδε πὺς γλῶμιαν, κιτρίνισε καὶ ἀσπρίξε σὰ νεκρός!

Τότε θυμῶσε' ἔσφιξε κ' ἔκλεισε καλὰ τὴν καρδιά γιὰ νὰ μὴ στάξῃ, καὶ ἔλεγε' πρέπει νὰ ζήσω ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι. Πρέπει τὴν πέννα μου νὰ τὴ βουτήξω ἄλλοῦ. Πρέπει νὰ κάνω ὅτι κι' ὁ ἄλλος κόσμος' νὰ ζήσω, σὺν κι' αὐτὸν νὰ γράφω ὅπως κι' αὐτός' καὶ πάλι ἄρχισε νὰ γεμίσῃ κατεβατὰ νύχτα καὶ μέρα, γράφοντας καὶ δίνοντας καὶ κερδίζοντας τὸ ψωμί του. Σιγά-σιγά ἄρχισε νὰ μὴ πονῇ πᾶ στὴν καρδιά καθόλου, μὰ ἐνῶσε πὺς ποιοῦσε κατὰ ἄλλοῦ καὶ τὸ αἰώνιο γέρι πάλι τοῦπιανε τὸ δικό του ἀσσοκῶρινος.

Γράφε... γράφε καὶ σὲ λίγο θὰ τῆς κατὰ πρῶτα φύλλα ἀσσοκῶρινος στὸ χαρτί σου, καὶ κίτρινα, λονλῶνᾶκια, σσαςμένα καὶ θαννῶσες περηφάνεια γιὰ ὅτι γράφεις' καὶ θ' ἀκούε ἀπὸ παντοῦ τὰ εὐγεῖα πᾶ πᾶντοῦν βορρᾶ καὶ θὰ γῆς μὲγάλος καὶ τρανὸς μὲ τὴν πέννα σου, βαφοντῆς τὴν σὲ καὶ τοῦτο κίτρινοπράσινο μελάνι.

Καὶ γέμισε τὰ χαρτιά κι' ἀνέβηκε, καὶ ψηλώσε, κ' ἐδοξάστηκε, ὡς πὺς μιὰ μέρα κατάλαβε τὸ δυνατώτερον πόνον

ΛΕΟΝΑΡΔΟΥ ΝΤΑ ΒΙΝΤΣΙ - Ὁ Εὐαγγελισμὸς

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΟΜΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΪΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Κατ. Χατζη

ΗΜΕΡΟΜ. 29-9-78

ΑΡΙΘ. 92586

[Μουσείον τοῦ Λούβρου]

ΕΒΡΑΪΚΗ ΗΘΕΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΣΙΑΛΩΜ ΑΛΕΙΧΕΜ	ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ ΤΩΝ ΚΑΘΗΛΗΤΩΝ	ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ ΥΠΟ ΓΙΩΣΕΦ ΕΛΙΓΙΑ
---	---------------------------------	---

[Συνέχεια απ' το προηγούμενο]

«Μπας και δεν εινε κεινη κορη μου και σπαλ-
χο μου;» μ' απαντα. «Μπα!» τού λέω. «Μπο!»
μου λέει. Κ' έτσι συζητώντας λογομαχούμε όποιο πη-
γαίνω και λέγω τού γκόκα μου, τού παιδιού τών γε-
ρατών μου: «Σήκω, φύσε κατά πρόσωπο αυτόν
τόν πλουσιο πενέρο σου, αυτό τού στραβοξυλού, κ' έλα
νά καθής σπύι μου, νά φας, νά πιής και νά μιν
πεινάσς...»

Τότες 'δω είχαμε παιδιά κ' άγρόνια. Από 'δω κ' ά-
μυρρές έχουμε τούς γαμπρούς.

Κ' ο γαμπρός μου, καθώς βλέπετε, δεν είχαμε
καλλίτερη μοίρα. Μή μου πητε πως τούς παραφο-
ρόνομα, ή πως τούς τιροπιάζω. Θεός φυλάξοι! Είστε
πολύ γελασμένοι! Πιστεύετε με' τέτοιους γαμπρούς σάν
τούς δικούς μου δεν αξιώθηκε νά'χ μής κ' ο
πλουσιώτερος στην Καθολικήρα. Γαμπρός σπουδα-
μύου, διαβασιμύου, από σόι, με σουλούσι και με
μυαλό...

Έχω ένα γαμπρό από πολύ τρανή οικόγενεια. Στο-
λίδι, αλβανό, τεταρτάτος, διαβασιμύος, ποιήξερος
απ' όλες τις μεριές: κάθεται όλημερίς και διαβάει την
«Τορά». Βοσκοίνα κολλήματα στο τραπέζι μου, απ'
τόν καιρό άκόμα τού γάμου του. Αν έβρατε τού φρι-
στόν αυτόν τού τ' ανθρωπώου, ή, τότε σήγουρα θα λέγατε
πως δεν κάνει να βγάλω ένα τέτοιο μυαλό δ'ω από τού
σπύι μου — τι θα κάμει αυτός στόν κόσμο τού Μεγα-
λοδύναμου;

Πλά σέ δαίτον, βλέπετε κ' άλλον ένα γαμπρό μου
πού δεν εινε από μεγάλο σόι, μ' πονέει για μένα σω-
στός λογαρός. Δάν καλήγορ: τι τά θέλετε τού λόγου
σου! Γκόσσα, γράμμου, λογαριασμούς, μουζική, σούτες
— όλα τά πάντα. «Ακόμα ξέρει και παίζει νάκις
σάν τούς μεγάλους παϊτζες, τούς ημιοιμένους. Απ'
όλα αυτούς ξέρει τού λέω! Μα πόσος άκούσε με! Παν-
τού χρειάζεται ριζικό!... Καλός πού ειπε κ' ο Σολο-
μώντας ο βασιλιάς, Ούκ έν άστος τούς σοφοίς.
Πά να πη πως όλοι οι διαβασιμύοι πάνε ξεπολύττοι
και ρθύνιοι, δίχως παλατιού στο ποδάρι. Δέκα δοκι-
μασίες δέχτηκε ή ράχη τού στίς ήμέρες του, και με
δέκα λογίων δουλειές καταπιάστηκε: μιά έγινε φιλι-
κατζής, μιά μανβής, μιά σαρμπατορας, μιά παρα-
γοιόδοζος, μιά ταμίας, δέκα δόκαλος και μιά προζε-
φηντής. Μα πούθενά ριζικό, πούθενά τύχη! Και τώρα
αυλύνει σού κονάκι μου — αυτούς κ' ή φαμιλία του.
«Ε, τι να κάμω» δεν μπορώ να πετάξω έξω τή θυ-
γτέρα μου!

Έχω άκόμα κ' άλλον ένα γαμπρό, πού δεν εινε
τόσο διαβασιμύος, μ' ήμπε πάλι και κούτσουρο.
Τό μυαλό του εινε ξύπνιο, τού χέρι του τρέχει στό
γράμμου, τού Τυμνικό ξέρει να τού διαβάει και τού
στοματίου του κόβει σά σπαθί' λές και σπάει φλωρί
και μαγαροκάλα.

Μόνο πού έχει ένα ελάττωμα: εινε πάντοτε εύκαιρος
γιατί: έπειδής εινε πολύ φιλόστονος, λόγου χάρι: τόνε
βλέπετε σείς από μιά γυναιά και νομίζετε πως εινε άν-
θρωπος με τά σωστά του: κ'όθε άλλο! Εινε σάλα στόν
Ιδρωτά. Κ'έτσι αυτό, τόνε πιάνει ένας βήχας... Πάνε
τόρα μέρες πού τόν έπιασε ένας παραέσιος βήχας μαζί
με σπυρτζιό πού τού κόβει την άνασα και τού κουν-
τουρβέει τή ζωή. Οι γαμπροί τού συστήσανε να πινη
γάλα και νά πω τού καλοκαίρι στή Μπιομπερτί.
Λένε, πως οι άσπενήδες κ' οι άδύναμοι πάνε σ' αυτό

μέσα στά σπάγγα του και κυττάζοντας, και δια-
βάζοντας, κ' ανακαλύποντας τά χαρτιά του, εινε
πως όλα ήταν σκαπμένα περύτερα με τού πρε-
σνοκονιτρον χρώμα της χολής του, πού χωρίς να
θέλει την είχε κάνει καλαμύρι.

Κλείνοντας και δεύτερη φορά την πλεγή του
πέταξε την πένα μακρυνά και ούχτηκε στό διά-
βασμα. Δεν άφισε βιβλίο αδιάβαστο. Δεν έμεινε
γοαμνή αδεοδιάνυτη. «Όλα τάκαθε» όλα τά θυμέ-
ταν' όλα τάξερε. Και τότε για τελευταία φορά
μυαλωμένως ξανάνασε πάλι την πένα κ' άρχισε
να γράφει, να γράφει, μιν τυχόν τού ξεφυγούν γλή-
γορα γλήγορα και τότε πια γέμισαν κόλλες και
φύλλα, και τετράδια και τού άόρωτο χέρι σά δαι-
μονας τόν οδηγούσε.

Γράφε... Γράφε: τόρα διά λάμψη και θ' άσπρήνη
στό χαρτί μπροστά σου μιά σπύια, και θ' άπλώσει
και θα μεγαλώσει και θα σκεπάζει τά πάντα!

Κ' έγγραφε, κ' έγέμιζε, και τελειούσε δέν είχε, ως
τήν ώρα και τή στιγμή πού νιθιδόντας έναν πόνο
τρομακτικό πού πέρας σά σουβλί τού κεράλι τού
πέρα και πέρα, όφρωθήκε και στάθηκε μπροστά
στον καθρέφτη της: κάμαρος του, βλέποντας ένα
κεφάλι... ένα κεφάλι τεράστιο και διάφανο πού
μέσα είχε μείνη δολέτα άδειάσει!

Σγά σγά, χωρίς να τού νιώσει, βουτούσε την
πένα κ' έγγραφε με κορυμάκια κορυμάκια
μυαλό ως πού δεν έμεινε σάλα μέσα!

Έπειτα πέφτοντας όλα τά χαρτιά κ' έκείνη
πύταν ρόδινα και τά κτρινοπράσινα και τά τε-
λευταία χωρίς χρώμα κανένα, εινε πως έμοιαζαν
ένν έκείνη που κάπως έμουντζούσανε στό σχολείο.
Δέν έλεγαν τίποτα... τίποτα... τίποτα!

ΛΑΥΡΑΣ

ΕΒΡΑΪΚΗ ΗΘΕΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΣΙΑΛΩΜ ΑΛΕΙΧΕΜ	ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ ΤΩΝ ΚΑΘΗΛΗΤΩΝ	ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ ΥΠΟ ΓΙΩΣΕΦ ΕΛΙΓΙΑ
---	---------------------------------	---

[Συνέχεια απ' το προηγούμενο]

«Μπας και δεν εινε κεινη κορη μου και σπαλ-
χο μου;» μ' απαντα. «Μπα!» τού λέω. «Μπο!»
μου λέει. Κ' έτσι συζητώντας λογομαχούμε όποιο πη-
γαίνω και λέγω τού γκόκα μου, τού παιδιού τών γε-
ρατών μου: «Σήκω, φύσε κατά πρόσωπο αυτόν
τόν πλουσιο πενέρο σου, αυτό τού στραβοξυλού, κ' έλα
νά καθής σπύι μου, νά φας, νά πιής και νά μιν
πεινάσς...»

Τότες 'δω είχαμε παιδιά κ' άγρόνια. Από 'δω κ' ά-
μυρρές έχουμε τούς γαμπρούς.

Κ' ο γαμπρός μου, καθώς βλέπετε, δεν είχαμε
καλλίτερη μοίρα. Μή μου πητε πως τούς παραφο-
ρόνομα, ή πως τούς τιροπιάζω. Θεός φυλάξοι! Είστε
πολύ γελασμένοι! Πιστεύετε με' τέτοιους γαμπρούς σάν
τούς δικούς μου δεν αξιώθηκε νά'χ μής κ' ο
πλουσιώτερος στην Καθολικήρα. Γαμπρός σπουδα-
μύου, διαβασιμύου, από σόι, με σουλούσι και με
μυαλό...

Έχω ένα γαμπρό από πολύ τρανή οικόγενεια. Στο-
λίδι, αλβανό, τεταρτάτος, διαβασιμύος, ποιήξερος
απ' όλες τις μεριές: κάθεται όλημερίς και διαβάει την
«Τορά». Βοσκοίνα κολλήματα στο τραπέζι μου, απ'
τόν καιρό άκόμα τού γάμου του. Αν έβρατε τού φρι-
στόν αυτόν τού τ' ανθρωπώου, ή, τότε σήγουρα θα λέγατε
πως δεν κάνει να βγάλω ένα τέτοιο μυαλό δ'ω από τού
σπύι μου — τι θα κάμει αυτός στόν κόσμο τού Μεγα-
λοδύναμου;

Πλά σέ δαίτον, βλέπετε κ' άλλον ένα γαμπρό μου
πού δεν εινε από μεγάλο σόι, μ' πονέει για μένα σω-
στός λογαρός. Δάν καλήγορ: τι τά θέλετε τού λόγου
σου! Γκόσσα, γράμμου, λογαριασμούς, μουζική, σούτες
— όλα τά πάντα. «Ακόμα ξέρει και παίζει νάκις
σάν τούς μεγάλους παϊτζες, τούς ημιοιμένους. Απ'
όλα αυτούς ξέρει τού λέω! Μα πόσος άκούσε με! Παν-
τού χρειάζεται ριζικό!... Καλός πού ειπε κ' ο Σολο-
μώντας ο βασιλιάς, Ούκ έν άστος τούς σοφοίς.
Πά να πη πως όλοι οι διαβασιμύοι πάνε ξεπολύττοι
και ρθύνιοι, δίχως παλατιού στο ποδάρι. Δέκα δοκι-
μασίες δέχτηκε ή ράχη τού στίς ήμέρες του, και με
δέκα λογίων δουλειές καταπιάστηκε: μιά έγινε φιλι-
κατζής, μιά μανβής, μιά σαρμπατορας, μιά παρα-
γοιόδοζος, μιά ταμίας, δέκα δόκαλος και μιά προζε-
φηντής. Μα πούθενά ριζικό, πούθενά τύχη! Και τώρα
αυλύνει σού κονάκι μου — αυτούς κ' ή φαμιλία του.
«Ε, τι να κάμω» δεν μπορώ να πετάξω έξω τή θυ-
γτέρα μου!

Έχω άκόμα κ' άλλον ένα γαμπρό, πού δεν εινε
τόσο διαβασιμύος, μ' ήμπε πάλι και κούτσουρο.
Τό μυαλό του εινε ξύπνιο, τού χέρι του τρέχει στό
γράμμου, τού Τυμνικό ξέρει να τού διαβάει και τού
στοματίου του κόβει σά σπαθί' λές και σπάει φλωρί
και μαγαροκάλα.

Μόνο πού έχει ένα ελάττωμα: εινε πάντοτε εύκαιρος
γιατί: έπειδής εινε πολύ φιλόστονος, λόγου χάρι: τόνε
βλέπετε σείς από μιά γυναιά και νομίζετε πως εινε άν-
θρωπος με τά σωστά του: κ'όθε άλλο! Εινε σάλα στόν
Ιδρωτά. Κ'έτσι αυτό, τόνε πιάνει ένας βήχας... Πάνε
τόρα μέρες πού τόν έπιασε ένας παραέσιος βήχας μαζί
με σπυρτζιό πού τού κόβει την άνασα και τού κουν-
τουρβέει τή ζωή. Οι γαμπροί τού συστήσανε να πινη
γάλα και νά πω τού καλοκαίρι στή Μπιομπερτί.
Λένε, πως οι άσπενήδες κ' οι άδύναμοι πάνε σ' αυτό

μέσα στά σπάγγα του και κυττάζοντας, και δια-
βάζοντας, κ' ανακαλύποντας τά χαρτιά του, εινε
πως όλα ήταν σκαπμένα περύτερα με τού πρε-
σνοκονιτρον χρώμα της χολής του, πού χωρίς να
θέλει την είχε κάνει καλαμύρι.

Κλείνοντας και δεύτερη φορά την πλεγή του
πέταξε την πένα μακρυνά και ούχτηκε στό διά-
βασμα. Δεν άφισε βιβλίο αδιάβαστο. Δεν έμεινε
γοαμνή αδεοδιάνυτη. «Όλα τάκαθε» όλα τά θυμέ-
ταν' όλα τάξερε. Και τότε για τελευταία φορά
μυαλωμένως ξανάνασε πάλι την πένα κ' άρχισε
να γράφει, να γράφει, μιν τυχόν τού ξεφυγούν γλή-
γορα γλήγορα και τότε πια γέμισαν κόλλες και
φύλλα, και τετράδια και τού άόρωτο χέρι σά δαι-
μονας τόν οδηγούσε.

Γράφε... Γράφε: τόρα διά λάμψη και θ' άσπρήνη
στό χαρτί μπροστά σου μιά σπύια, και θ' άπλώσει
και θα μεγαλώσει και θα σκεπάζει τά πάντα!

Κ' έγγραφε, κ' έγέμιζε, και τελειούσε δέν είχε, ως
τήν ώρα και τή στιγμή πού νιθιδόντας έναν πόνο
τρομακτικό πού πέρας σά σουβλί τού κεράλι τού
πέρα και πέρα, όφρωθήκε και στάθηκε μπροστά
στον καθρέφτη της: κάμαρος του, βλέποντας ένα
κεφάλι... ένα κεφάλι τεράστιο και διάφανο πού
μέσα είχε μείνη δολέτα άδειάσει!

Σγά σγά, χωρίς να τού νιώσει, βουτούσε την
πένα κ' έγγραφε με κορυμάκια κορυμάκια
μυαλό ως πού δεν έμεινε σάλα μέσα!

Έπειτα πέφτοντας όλα τά χαρτιά κ' έκείνη
πύταν ρόδινα και τά κτρινοπράσινα και τά τε-
λευταία χωρίς χρώμα κανένα, εινε πως έμοιαζαν
ένν έκείνη που κάπως έμουντζούσανε στό σχολείο.
Δέν έλεγαν τίποτα... τίποτα... τίποτα!

Σγά σγά, χωρίς να τού νιώσει, βουτούσε την
πένα κ' έγγραφε με κορυμάκια κορυμάκια
μυαλό ως πού δεν έμεινε σάλα μέσα!

Έπειτα πέφτοντας όλα τά χαρτιά κ' έκείνη
πύταν ρόδινα και τά κτρινοπράσινα και τά τε-
λευταία χωρίς χρώμα κανένα, εινε πως έμοιαζαν
ένν έκείνη που κάπως έμουντζούσανε στό σχολείο.
Δέν έλεγαν τίποτα... τίποτα... τίποτα!

Σγά σγά, χωρίς να τού νιώσει, βουτούσε την
πένα κ' έγγραφε με κορυμάκια κορυμάκια
μυαλό ως πού δεν έμεινε σάλα μέσα!

Έπειτα πέφτοντας όλα τά χαρτιά κ' έκείνη
πύταν ρόδινα και τά κτρινοπράσινα και τά τε-
λευταία χωρίς χρώμα κανένα, εινε πως έμοιαζαν
ένν έκείνη που κάπως έμουντζούσανε στό σχολείο.
Δέν έλεγαν τίποτα... τίποτα... τίποτα!

Σγά σγά, χωρίς να τού νιώσει, βουτούσε την
πένα κ' έγγραφε με κορυμάκια κορυμάκια
μυαλό ως πού δεν έμεινε σάλα μέσα!

Έπειτα πέφτοντας όλα τά χαρτιά κ' έκείνη
πύταν ρόδινα και τά κτρινοπράσινα και τά τε-
λευταία χωρίς χρώμα κανένα, εινε πως έμοιαζαν
ένν έκείνη που κάπως έμουντζούσανε στό σχολείο.
Δέν έλεγαν τίποτα... τίποτα... τίποτα!

ΛΑΥΡΑΣ

ΕΒΡΑΪΚΗ ΗΘΕΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΣΙΑΛΩΜ ΑΛΕΙΧΕΜ	ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ ΤΩΝ ΚΑΘΗΛΗΤΩΝ	ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ ΥΠΟ ΓΙΩΣΕΦ ΕΛΙΓΙΑ
---	---------------------------------	---

[Συνέχεια απ' το προηγούμενο]

«Μπας και δεν εινε κεινη κορη μου και σπαλ-
χο μου;» μ' απαντα. «Μπα!» τού λέω. «Μπο!»
μου λέει. Κ' έτσι συζητώντας λογομαχούμε όποιο πη-
γαίνω και λέγω τού γκόκα μου, τού παιδιού τών γε-
ρατών μου: «Σήκω, φύσε κατά πρόσωπο αυτόν
τόν πλουσιο πενέρο σου, αυτό τού στραβοξυλού, κ' έλα
νά καθής σπύι μου, νά φας, νά πιής και νά μιν
πεινάσς...»

Τότες 'δω είχαμε παιδιά κ' άγρόνια. Από 'δω κ' ά-
μυρρές έχουμε τούς γαμπρούς.

Κ' ο γαμπρός μου, καθώς βλέπετε, δεν είχαμε
καλλίτερη μοίρα. Μή μου πητε πως τούς παραφο-
ρόνομα, ή πως τούς τιροπιάζω. Θεός φυλάξοι! Είστε
πολύ γελασμένοι! Πιστεύετε με' τέτοιους γαμπρούς σάν
τούς δικούς μου δεν αξιώθηκε νά'χ μής κ' ο
πλουσιώτερος στην Καθολικήρα. Γαμπρός σπουδα-
μύου, διαβασιμύου, από σόι, με σουλούσι και με
μυαλό...

Έχω ένα γαμπρό από πολύ τρανή οικόγενεια. Στο-
λίδι, αλβανό, τεταρτάτος, διαβασιμύος, ποιήξερος
απ' όλες τις μεριές: κάθεται όλημερίς και διαβάει την
«Τορά». Βοσκοίνα κολλήματα στο τραπέζι μου, απ'
τόν καιρό άκόμα τού γάμου του. Αν έβρατε τού φρι-
στόν αυτόν τού τ' ανθρωπώου, ή, τότε σήγουρα θα λέγατε
πως δεν κάνει να βγάλω ένα τέτοιο μυαλό δ'ω από τού
σπύι μου — τι θα κάμει αυτός στόν κόσμο τού Μεγα-
λοδύναμου;

Πλά σέ δαίτον, βλέπετε κ' άλλον ένα γαμπρό μου
πού δεν εινε από μεγάλο σόι, μ' πονέει για μένα σω-
στός λογαρός. Δάν καλήγορ: τι τά θέλετε τού λόγου
σου! Γκόσσα, γράμμου, λογαριασμούς, μουζική, σούτες
— όλα τά πάντα. «Ακόμα ξέρει και παίζει νάκις
σάν τούς μεγάλους παϊτζες, τούς ημιοιμένους. Απ'
όλα αυτούς ξέρει τού λέω! Μα πόσος άκούσε με! Παν-
τού χρειάζεται ριζικό!... Καλός πού ειπε κ' ο Σολο-
μώντας ο βασιλιάς, Ούκ έν άστος τούς σοφοίς.
Πά να πη πως όλοι οι διαβασιμύοι πάνε ξεπολύττοι
και ρθύνιοι, δίχως παλατιού στο ποδάρι. Δέκα δοκι-
μασίες δέχτηκε ή ράχη τού στίς ήμέρες του, και με
δέκα λογίων δουλειές καταπιάστηκε: μιά έγινε φιλι-
κατζής, μιά μανβής, μιά σαρμπατορας, μιά παρα-
γοιόδοζος, μιά ταμίας, δέκα δόκαλος και μιά προζε-
φηντής. Μα πούθενά ριζικό, πούθενά τύχη! Και τώρα
αυλύνει σού κονάκι μου — αυτούς κ' ή φαμιλία του.
«Ε, τι να κάμω» δεν μπορώ να πετάξω έξω τή θυ-
γτέρα μου!

Έχω άκόμα κ' άλλον ένα γαμπρό, πού δεν εινε
τόσο διαβασιμύος, μ' ήμπε πάλι και κούτσουρο.
Τό μυαλό του εινε ξύπνιο, τού χέρι του τρέχει στό
γράμμου, τού Τυμνικό ξέρει να τού διαβάει και τού
στοματίου του κόβει σά σπαθί' λές και σπάει φλωρί
και μαγαροκάλα.

Μόνο πού έχει ένα ελάττωμα: εινε πάντοτε εύκαιρος
γιατί: έπειδής εινε πολύ φιλόστονος, λόγου χάρι: τόνε
βλέπετε σείς από μιά γυναιά και νομίζετε πως εινε άν-
θρωπος με τά σωστά του: κ'όθε άλλο! Εινε σάλα στόν
Ιδρωτά. Κ'έτσι αυτό, τόνε πιάνει ένας βήχας... Πάνε
τόρα μέρες πού τόν έπιασε ένας παραέσιος βήχας μαζί
με σπυρτζιό πού τού κόβει την άνασα και τού κουν-
τουρβέει τή ζωή. Οι γαμπροί τού συστήσανε να πινη
γάλα και νά πω τού καλοκαίρι στή Μπιομπερτί.
Λένε, πως οι άσπενήδες κ' οι άδύναμοι πάνε σ' αυτό

μέσα στά σπάγγα του και κυττάζοντας, και δια-
βάζοντας, κ' ανακαλύποντας τά χαρτιά του, εινε
πως όλα ήταν σκαπμένα περύτερα με τού πρε-
σνοκονιτρον χρώμα της χολής του, πού χωρίς να
θέλει την είχε κάνει καλαμύρι.

Κλείνοντας και δεύτερη φορά την πλεγή του
πέταξε την πένα μακρυνά και ούχτηκε στό διά-
βασμα. Δεν άφισε βιβλίο αδιάβαστο. Δεν έμεινε
γοαμνή αδεοδιάνυτη. «Όλα τάκαθε» όλα τά θυμέ-
ταν' όλα τάξερε. Και τότε για τελευταία φορά
μυαλωμένως ξανάνασε πάλι την πένα κ' άρχισε
να γράφει, να γράφει, μιν τυχόν τού ξεφυγούν γλή-
γορα γλήγορα και τότε πια γέμισαν κόλλες και
φύλλα, και τετράδια και τού άόρωτο χέρι σά δαι-
μονας τόν οδηγούσε.

Γράφε... Γράφε: τόρα διά λάμψη και θ' άσπρήνη
στό χαρτί μπροστά σου μιά σπύια, και θ' άπλώσει
και θα μεγαλώσει και θα σκεπάζει τά πάντα!

Κ' έγγραφε, κ' έγέμιζε, και τελειούσε δέν είχε, ως
τήν ώρα και τή στιγμή πού νιθιδόντας έναν πόνο
τρομακτικό πού πέρας σά σουβλί τού κεράλι τού
πέρα και πέρα, όφρωθήκε και στάθηκε μπροστά
στον καθρέφτη της: κάμαρος του, βλέποντας ένα
κεφάλι... ένα κεφάλι τεράστιο και διάφανο πού
μέσα είχε μείνη δολέτα άδειάσει!

Σγά σγά, χωρίς να τού νιώσει, βουτούσε την
πένα κ' έγγραφε με κορυμάκια κορυμάκια
μυαλό ως πού δεν έμεινε σάλα μέσα!

Έπειτα πέφτοντας όλα τά χαρτιά κ' έκείνη
πύταν ρόδινα και τά κτρινοπράσινα και τά τε-
λευταία χωρίς χρώμα κανένα, εινε πως έμοιαζαν
ένν έκείνη που κάπως έμουντζούσανε στό σχολείο.
Δέν έλεγαν τίποτα... τίποτα... τίποτα!

Σγά σγά, χωρίς να τού νιώσει, βουτούσε την
πένα κ' έγγραφε με κορυμάκια κορυμάκια
μυαλό ως πού δεν έμεινε σάλα μέσα!

Έπειτα πέφτοντας όλα τά χαρτιά κ' έκείνη
πύταν ρόδινα και τά κτρινοπράσινα και τά τε-
λευταία χωρίς χρώμα κανένα, εινε πως έμοιαζαν
ένν έκείνη που κάπως έμουντζούσανε στό σχολείο.
Δέν έλεγαν τίποτα... τίποτα... τίποτα!

Σγά σγά, χωρίς να τού νιώσει, βουτούσε την
πένα κ' έγγραφε με κορυμάκια κορυμάκια
μυαλό ως πού δεν έμεινε σάλα μέσα!

Έπειτα πέφτοντας όλα τά χαρτιά κ' έκείνη
πύταν ρόδινα και τά κτρινοπράσινα και τά τε-
λευταία χωρίς χρώμα κανένα, εινε πως έμοιαζαν
ένν έκείνη που κάπως έμουντζούσανε στό σχολείο.
Δέν έλεγαν τίποτα... τίποτα... τίποτα!

Σγά σγά, χωρίς να τού νιώσει, βουτούσε την
πένα κ' έγγραφε με κορυμάκια κορυμάκια
μυαλό ως πού δεν έμεινε σάλα μέσα!

Έπειτα πέφτοντας όλα τά χαρτιά κ' έκείνη
πύταν ρόδινα και τά κτρινοπράσινα και τά τε-
λευταία χωρίς χρώμα κανένα, εινε πως έμοιαζαν
ένν έκείνη που κάπως έμουντζούσανε στό σχολείο.
Δέν έλεγαν τίποτα... τίποτα... τίποτα!

ΛΑΥΡΑΣ

ΛΑΥΡΑΣ

Η ΔΙΑΒΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΡΥΘΡΑΣ ΘΕΝ ΥΠΗΡΞΕΝ, ΟΠΩΣ ΝΟΜΙΖΟΥΝ, ΑΠΛΩ ΜΟΝΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ

ΠΩΣ ΕΤΑΞΙΔΕΥΣΑ ΑΝΕΥ ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΚΜΗΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Οί παρία της Γεμένης. — Η δεύτερα Κρήτη της άλλοτε τουρκικής Αραβίας και οί Έλληνες της Χοδείδας. — Πρός τὸ Σουέζ! — Αἱ ἐντολαί τοῦ Μωυσέως καὶ ἐνὸς Μωλτέου ἀστυνόμου. — Γνήσιος Ἀγγλος ὁ Πιλάτος τοῦ Σουέζ!

ΑΦΗΓΕΙΤΑΙ ΠΑΝΤΟΤΕ Ο Χ. ΣΩΚΡ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ, ΠΟΛΛΑ ΙΔΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΩΝ

Οί Ἀραβες τῆς Γεμένης, ναί!

Ἄλλὰ ποιοὶ εἶνε αἱ ἀνθρώπινα σκιά, αἱ ζῶσαι εἰς τὰς τρώγλας τῶν ξεχωριστῶν συνοικιῶν, αὐτοὶ οἱ ρακένδοτοι, γλιμμοὶ καὶ καχεκτικοὶ ἄνθρωποι, μὲ τὰς μακρὰς πλερούδας εἰς τοὺς κροτάφους καὶ τὴν ἀριὰν γενειάδα, οἱ ἐχόντες τὴν ἐκφρασὶν καταδύων ἀναμένοντων τὴν θανατικὴν τῶν ἐκτέλεσιν; Μήπως ὑπάρχουν καὶ ἐδῶ Παρία, ὅπως ἐκείνοι οἱ δυστυχεῖς ποὺ ἐγνωρίζαμεν εἰς τὰς Ἰνδίας; Μάλιστα! Ἰπάρχει μία ἐβραϊκὴ μειονότης ἐκ δέκα χιλιάδων ψυχῶν, ναυαγίων τῆς γνωστῆς ποίας ἱστορικῆς μετοικεσίας, ἀπὸ ἐκείνας ποὺ ὑπέστη ἀνὰ τὸς αἰῶνας ἡ ταλαίπωρος ἐβραϊκὴ φυλὴ—μεινότης ἀποτελοῦσα τὴν τάξιν τῶν Παριῶν τῆς Γεμένης.

Ὁ Ἑβραῖος ἐδῶ ὄχι μόνον ὑποχρεοῦται εἰς ἰδιόρρυθμον ἐνδυμασίαν πρὸς διακρίσιν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ξεριζόμενος εἰς μεμακρυσμένας, ἰδιαίτερας καὶ τρισαφείας συνοικίας, ἀλλὰ καὶ δὲν ἔχει κανὲν ἀστικὸν δικαίωμα, θεωρουμένης ὑπὸν ἄνθρωπος Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀπεριγραπτῶν ἐξωτερικῶν ποὺ ὑφίσταται πᾶς ὅστις ἀκούει εἰς τὸ περιφρονητικὸν ὄνομα «γιαγουντίν» καὶ ζῇ εἰς τὴν χώραν ποὺ ἄλλοτε εἶχε τὸσον στενοὺς δεσμούς μὲ τὴν Ἱερουσαλὴμ, εἶνε καὶ ἡ ὑποκρίσεως τοῦ καὶ μὴ ἱππεύει ἱππὸν ἢ ὄνον εἰς ἄλιν τὸν τὴν ζωὴν. Κατὰ μεγάλην συγκάταξιν, ποὺ ἐπιτερεῖται ἀνὰ κἀθητά εἰς τὰ ὁλοπῆα μόνον τοῦ ζώου καὶ ὑποσθεν ἱππεύοντος μουσουλμάνου. Ὁ Ἑβραῖος τῆς Γεμένης, συναντῶν κατ' ὁδὸν μουσουλμάνων, ἂν μὲν κἀθῆται ἐπὶ καμήλου ὀρεῖλει νὰ κατελθῇ, ἂν δὲ περιπατῇ ὀρεῖλει νὰ σταθῇ, παρὰ τὸν τοῖχον εἰς στάσι προσοχῆς, μέχρις ὅτου προσπερσθῇ ὁ πιστός. Ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν εἶνε πράγματι ἀβύσσος, δι' ὃ καὶ φεύγουν, φεύγουν διαρκῶς, εἰς τὸ Ἄδεν, τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Παλαιστίνην.

Καὶ ὅμως οἱ Ἀραβες τῆς Γεμένης ἀνήκουν εἰς τὴν κατηγορίαν ἐκείνων τῶν λαῶν, ποὺ ἠγάπησαν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὴν ἐλευθερίαν καὶ δὲν ἔπαυσαν νὰ χύνουν τὸ αἷμα τὸν ὑπὲρ αὐτῆς. Εἶνε ἴσως οἱ πρῶτοι μουσουλμάνοι, οἱ ὁποῖοι ἐκῆσαν διακρίσιν τοῦ ἐθνισμοῦ καὶ τῆς θρησκείας. Εἰς ἐποχὴν κατ' ἣν δὲν ἐνοεῖτο μουσουλμάνος χωρὶς Χαλίφην καὶ ἀνώτατον ἄρχοντα τὸν Σουλτάνον τῆς Κιπλούς, αὐτοὶ ἐκίρουν πόλεμον ἐναντὶν τῶν ὁμοθρήσκων τῶν Τούρκων, τοὺς ὁποῖους καὶ ἐπανενθυμῶμεν ἐξελόμενοι ἀπὸ τὴν χώραν τῶν ἡ Γεμένης, ἀνακαταλήφθησα τῇ 1871 ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὑπῆρξε διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν δευτέρα Κρήτη, αἰμορροῦσα δὴλαδὲ ἀνίας πληγὴ, διότι, ὅπως οἱ Κρήτες, οὕτω καὶ οἱ Γεμενίτες δὲν ἔπαυσαν νὰ μάχωνται, ἠρωτικὰ δὲ κατὰ τῆς τουρκικῆς δυναστείας, ἰπάρχουν μάλιστα μερικὰ ὀρεῖνα καὶ περιφέρειαι τῆς Γεμένης, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι οὐδέποτε, κυρίως ἐπειδὴ, ὑπετάσσοντο εἰς τοὺς Τούρκους. Ἀπὸ μίαν ἐξ αὐτῶν κατὰγεται καὶ ὁ ἐπανάστατης Παχιά—Ἰμάμης, διὰ τὴν καθυστάσιν τοῦ ὁποῦ ἡ Τουρκία ὑπεβλήθη εἰς μεγάλας θυσίας καὶ ἀπώλεσε γιλιὰς στρατοῦ. Εὐφρῆς, γενναῖος καὶ ἐμπειροπλήρης, δόκων δὲ μεγίστην ἐπιρροὴν εἰς τὴν Γεμένην, ὡς ἀπόγονος τοῦ Προφήτου καὶ ἀπαιτούμενος ἀπὸ τὸ Ἀγγλικὸν Ἄδεν καὶ τὴν Ἰταλικὴν Μασάβαν, ῥηδύνθη νὰ κρατήσῃ τὸν κατὰ τῆς Τουρκίας πείσμον ἀγῶνα τοῦ ἐπὶ τέταρτον αἰῶνος καὶ ν' ἀξιώθῃ ἐπὶ τέλους νὰ ἴδῃ κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον πραγματοποιούμενον τὸν ἐθνικὸν τοῦ πόθον. Ἡ Γεμένη ἀνεκρύχθη ἀνεξάρτητον Σουλτανάτον μὲ πρῶτον Σουλτάνον τὸν τρομερὸν πολέμαρχον Γιαχιά—Ἰμάμην προσταγορευόμενον σήμερον καὶ μὲ τὸν τίτλον τοῦ «Ἐμίρη τῶν Πιστῶν».

*

Ὅταν τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1910 ἐπεσκέφθη τὴν Χοδείδαν καὶ περιηγήμην διὰ πρώτην φορὰν τὰ στενοσόκακα τῶν συνοικιῶν τῆς καὶ τὰ ἐλεεινὰ τσαρούα, ὅπου ἔβλεπον κυκλοφοροῦντας μόνον σαρκιφόρους καὶ μανθλοφόρους Ἀραβας καὶ βεδουίνους πανόπλους καὶ ἀνδρῶν τὴν θέαν, ἐρπαισθὲν ἐμυκτὸν ὡς ναυαγὸν κινούμενον νὰ αἰχμαλωτισθῇ καὶ θανατωθῇ ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ τόπου αὐτοῦ, ὅπου μὲ ἔρριψαν τὰ κύματα. Ἡ ἐντύπωσις ἐκείνη δικαιολογούμενη ἀπὸ τὸ ἀπολύτως ἀραβικὸν περιβάλλον, τοῦ ἀγριωτέρου χρώματος, ὀκνῶνς φαντασίαν, μετριάσθη ὅταν εἰς κἀποιαν ὁδὸν καὶ ἐξῶθεν μεγάλῃς ἑλληνικῆς θύρας εἶδον τὸν θυρεὸν Ἰαλικὸν Προσένειον. Ὅποια δὲ ὑπῆρξεν ἡ συγκίνησις καὶ χαρὰ, ὁ ἐνθουσιασμός μου, ὅταν κατὰ τὴν μετὰβασιν μου πρὸς ἐπισκεψὴν τοῦ Ἰαλλοῦ προσένειον, εὐρέσθην πρὸ τοῦ «Ἑλληνος κ. Α. Καλοῦ, διευθυντοῦ τότε τοῦ ἐν Χοδείδᾳ μεγάλου οἴκου γενικοῦ Ἐμπορίου τῶν Κεφαλληνίων Ἀδελφῶν».

*

Μετὰ τὰ παράλια τῆς Γεμένης ἀνταρξόμενος τὰς

ἀκτὰς τῆς ὀρενῆς ἐπαρχίας Ἀσούρ, τῆς ὁποίας ὁ πᾶν-ίσχυρος φύλαρχος Σαῖτ-Ἰδρίς, ὑπῆρξεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη διὰ τὴν Τουρκίαν ὄχι εἰς τὴν Γεμένην ὁ Γιαχιά Ἰμάμης, δηλαδὴ ἀήτητος πολεμάρχου, μαχόμενος ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας του, τῆς ὁποίας ἤξιώθη καὶ αὐτὸς κατὰ τὸν μέγαν πόλεμον.

Ἀπὸ τὰ βόρεια σύνορα τοῦ Ἀσούρ, ἀρχεται τὸ βλατίειον τῆς Χετζάκης, τὰ ἱερὰ δηλαδὴ χώματα τῶν μουσουλμάνων, ὅπου ἐγεννήθη καὶ ἔδρασαν ὁ Μωῦσᾶς.

*

Τὴν 25ην Φεβρουαρίου τοῦ 1915 ἐισπρόχμεθα εἰς τὰ στενὰ τοῦ κόλπου τοῦ Σουέζ, μήκους 160 περίπου μιλίων, ὄντες ἐκ δεξιῶν τὸν ἐπιβλητικὸν καὶ γραφικὸν ὄγκον τοῦ «Θεοβαδίστου» ὁρους Σινᾶ, ὅπου ὁ Θεὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης παρέδωκεν εἰς τὸν Μωϋσῆ τὰς δέκα ἐντολάς. Ἦτο κατὰ τὴν διὰβασιν μας ἡ ὥρα, ποὺ ὁ ἥλιος μεγαλοπρεπῆς, ὡς μυθικὸς Φαεῖν, ἐνδοξόμενος τὴν καλλίτερη πορφόρα του, ἔγερνε νὰ κοιμηθῇ εἰς τὸ μενεξεδίον στρώμα, ποὺ τοῦ εἶχε ἐτοιμάσῃ ἡ μαχημένη κἀρὴ τοῦ Νεῖλου καὶ ἐρριπτε τὰ πύρινα τοῦ βλατίειου δι' ἄλγῃ ἀκόμη λεπτὰ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ βελτικὸ ὄρους, τὸ ὁποῖον ἐξαυλόμενος εἰς ἕνα οὐνερόν μὲ χρυσὰς ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀνταρξίας, πανήλυνον, πυρριμειοδὲ ὑπύργον, στεφανωμένον ἀπὸ τριανταφυλλείων συννεφάκια. Ἀπὸ τὸ μυστηριώδες ἐκείνο ὄρος ποὺ ἔφθανε τὸν οὐρανὸν ἐνόμεις ὅτι θὰ προβῇ ἡ χιονώδης κεφαλή τοῦ Ἰεχωβᾶ, διὰ νὰ μᾶς ἐρωτήσῃ βροντερὰ: «τί εἶναι αἱ Δέκα Ἐντολαί μου;»

*

Τὴν πρωτὴν τῆς 26ης, τὸ ἀτμόπλοϊόν μας ἔρριπτε τὴν ἄγκυραν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Σουέζ, ἐναντὶ τοῦ γραφικοῦ Πορτ-Τουφίκ. Ἐδῶ ἐπεριμαρτυρεῖτο τὸ ἀπὸ Βασσάρας ταξίδιον μας, διαρκεῖας 25 ἡμερῶν. Ὁ ἀπολογισμός τῆς διανυσθείσης ἀποστάσεως τοῦ ἐκ Σουέζ μέχρι Βαγδάτης καὶ μετὰ Βομβᾶς—Καράτι ταξιδίου μου, μὲ ἐπιστροφὴν τὸν περὶ πλοῖον τῆς Ἀραβίας, εἶνε περὶ τὰς 13 χιλιάδας μίλια διὰ θαλάσσης, 1000 μίλια σιδηροδρομικὰ καὶ 1600 χιλιόμετρα ποταμοπλοικίως, πλὴν τὸν ἐκδρομὴν μὲ ἱππὸν, ἄμαξάν τῆς κἀμήλου. Εἰς τὸ Σουέζ λοιπὸν ἐπρόκειτο νὰ ἀποβιβασθῇ μόνον ἐγὼ μετὰ τοῦ μόνου ἐκ Βασσάρας συνταξιδιούτου μου Ιατροῦ κ. Ἀγαλιώτου.

Ὅταν ὁ Μωϋσῆς, ἐπὶ περὶ τῶν Ἑβραίων, φεύγων ἀπὸ τὴν καταρμένην Αἴγυπτον, διὰ νὰ ἐλθῇ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἔφθασεν εἰς τὴν παραλίαν ἀκριβοῦς αὐτὴν καὶ ἀντεμετώπισε τὸ πρόβλημα τῆς διαβάσεως τῆς Ἐρυθρᾶς ἕνευ πλοίου, δὲν εὐρέθη εἰς δυσκολοτέρων θέσιν ἀπὸ ἐμὲ, ὅστις φεύγων τὴν ἐμπόλεμον ζώνην διὰ νὰ ἐλθω εἰς τὸν ποδηγὸν αὐτὸν λιμένα τῆς σωτηρίας, ἀντικρίθη μετὰ τῶς περιπετειᾶς τὸ σφοδρὰτον πρόβλημα τῆς ἐξόδου μου ἀπὸ τὴν Ἐρυθρὰν ἕνευ... διαβατηρίου. Ἡ δυσκολία καὶ θίστατο τοσοῦτον μάλλον μεγαλύτερα, κατ' ὅσον ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἀφίξεώς μας ἔλαβε χώραν ἡ πρώτη ἐπίθεσις τῶν τούρκων καὶ γερμανῶν, μὲ ἐπὶ κεφαλῇ τὸν Ἀρεμὶν Πασά κατὰ τῆς διώρυγας τοῦ Σουέζ, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδου εἰς τὴν χώραν παντὸς ὑπόπτου ξένου. Τὸ Σουέζ καὶ τὰ περίε ἐστρατοκρατοῦντο, πυροβόλα καὶ μυδραλιοβόλα, εἶχον στηθῇ εἰς ἐπὶ κἀποιαν μέρη, χαρὰκώματα μὲ συρματοπλέγματα καὶ ἀμπόι εἶχον ἀνορυχθῇ εἰς τὰ παράλια, φυλασσόμενα ἀπὸ ἀγγλοῖνδους στρατιώτας καὶ μίαν ζωποστάτη ἐν γένει στρατιωτικῇ κίνησις παρουσιαζέ τὴν πόλιν ὡς ἀπειλούμενην ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμῆν ὑπὸ δευτέρως τουρκικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀτμοπλοίου μας, ἀπὸ τὴν Βασσάρα τῆς Μεσοποταμίας (ἡ ὁποία ἦτο πολεμικὸν μέτρον) κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδου εἰς τὴν χώραν παντὸς ὑπόπτου ξένου. Τὸ Σουέζ καὶ τὰ περίε ἐστρατοκρατοῦντο, πυροβόλα καὶ μυδραλιοβόλα, εἶχον στηθῇ εἰς ἐπὶ κἀποιαν μέρη, χαρὰκώματα μὲ συρματοπλέγματα καὶ ἀμπόι εἶχον ἀνορυχθῇ εἰς τὰ παράλια, φυλασσόμενα ἀπὸ ἀγγλοῖνδους στρατιώτας καὶ μίαν ζωποστάτη ἐν γένει στρατιωτικῇ κίνησις παρουσιαζέ τὴν πόλιν ὡς ἀπειλούμενην ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμῆν ὑπὸ δευτέρως τουρκικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀτμοπλοίου μας, ἀπὸ τὴν Βασσάρα τῆς Μεσοποταμίας (ἡ ὁποία ἦτο πολεμικὸν μέτρον) κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδου εἰς τὴν χώραν παντὸς ὑπόπτου ξένου. Τὸ Σουέζ καὶ τὰ περίε ἐστρατοκρατοῦντο, πυροβόλα καὶ μυδραλιοβόλα, εἶχον στηθῇ εἰς ἐπὶ κἀποιαν μέρη, χαρὰκώματα μὲ συρματοπλέγματα καὶ ἀμπόι εἶχον ἀνορυχθῇ εἰς τὰ παράλια, φυλασσόμενα ἀπὸ ἀγγλοῖνδους στρατιώτας καὶ μίαν ζωποστάτη ἐν γένει στρατιωτικῇ κίνησις παρουσιαζέ τὴν πόλιν ὡς ἀπειλούμενην ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμῆν ὑπὸ δευτέρως τουρκικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀτμοπλοίου μας, ἀπὸ τὴν Βασσάρα τῆς Μεσοποταμίας (ἡ ὁποία ἦτο πολεμικὸν μέτρον) κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδου εἰς τὴν χώραν παντὸς ὑπόπτου ξένου. Τὸ Σουέζ καὶ τὰ περίε ἐστρατοκρατοῦντο, πυροβόλα καὶ μυδραλιοβόλα, εἶχον στηθῇ εἰς ἐπὶ κἀποιαν μέρη, χαρὰκώματα μὲ συρματοπλέγματα καὶ ἀμπόι εἶχον ἀνορυχθῇ εἰς τὰ παράλια, φυλασσόμενα ἀπὸ ἀγγλοῖνδους στρατιώτας καὶ μίαν ζωποστάτη ἐν γένει στρατιωτικῇ κίνησις παρουσιαζέ τὴν πόλιν ὡς ἀπειλούμενην ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμῆν ὑπὸ δευτέρως τουρκικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀτμοπλοίου μας, ἀπὸ τὴν Βασσάρα τῆς Μεσοποταμίας (ἡ ὁποία ἦτο πολεμικὸν μέτρον) κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδου εἰς τὴν χώραν παντὸς ὑπόπτου ξένου. Τὸ Σουέζ καὶ τὰ περίε ἐστρατοκρατοῦντο, πυροβόλα καὶ μυδραλιοβόλα, εἶχον στηθῇ εἰς ἐπὶ κἀποιαν μέρη, χαρὰκώματα μὲ συρματοπλέγματα καὶ ἀμπόι εἶχον ἀνορυχθῇ εἰς τὰ παράλια, φυλασσόμενα ἀπὸ ἀγγλοῖνδους στρατιώτας καὶ μίαν ζωποστάτη ἐν γένει στρατιωτικῇ κίνησις παρουσιαζέ τὴν πόλιν ὡς ἀπειλούμενην ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμῆν ὑπὸ δευτέρως τουρκικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀτμοπλοίου μας, ἀπὸ τὴν Βασσάρα τῆς Μεσοποταμίας (ἡ ὁποία ἦτο πολεμικὸν μέτρον) κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδου εἰς τὴν χώραν παντὸς ὑπόπτου ξένου. Τὸ Σουέζ καὶ τὰ περίε ἐστρατοκρατοῦντο, πυροβόλα καὶ μυδραλιοβόλα, εἶχον στηθῇ εἰς ἐπὶ κἀποιαν μέρη, χαρὰκώματα μὲ συρματοπλέγματα καὶ ἀμπόι εἶχον ἀνορυχθῇ εἰς τὰ παράλια, φυλασσόμενα ἀπὸ ἀγγλοῖνδους στρατιώτας καὶ μίαν ζωποστάτη ἐν γένει στρατιωτικῇ κίνησις παρουσιαζέ τὴν πόλιν ὡς ἀπειλούμενην ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμῆν ὑπὸ δευτέρως τουρκικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀτμοπλοίου μας, ἀπὸ τὴν Βασσάρα τῆς Μεσοποταμίας (ἡ ὁποία ἦτο πολεμικὸν μέτρον) κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδου εἰς τὴν χώραν παντὸς ὑπόπτου ξένου. Τὸ Σουέζ καὶ τὰ περίε ἐστρατοκρατοῦντο, πυροβόλα καὶ μυδραλιοβόλα, εἶχον στηθῇ εἰς ἐπὶ κἀποιαν μέρη, χαρὰκώματα μὲ συρματοπλέγματα καὶ ἀμπόι εἶχον ἀνορυχθῇ εἰς τὰ παράλια, φυλασσόμενα ἀπὸ ἀγγλοῖνδους στρατιώτας καὶ μίαν ζωποστάτη ἐν γένει στρατιωτικῇ κίνησις παρουσιαζέ τὴν πόλιν ὡς ἀπειλούμενην ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμῆν ὑπὸ δευτέρως τουρκικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀτμοπλοίου μας, ἀπὸ τὴν Βασσάρα τῆς Μεσοποταμίας (ἡ ὁποία ἦτο πολεμικὸν μέτρον) κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδου εἰς τὴν χώραν παντὸς ὑπόπτου ξένου. Τὸ Σουέζ καὶ τὰ περίε ἐστρατοκρατοῦντο, πυροβόλα καὶ μυδραλιοβόλα, εἶχον στηθῇ εἰς ἐπὶ κἀποιαν μέρη, χαρὰκώματα μὲ συρματοπλέγματα καὶ ἀμπόι εἶχον ἀνορυχθῇ εἰς τὰ παράλια, φυλασσόμενα ἀπὸ ἀγγλοῖνδους στρατιώτας καὶ μίαν ζωποστάτη ἐν γένει στρατιωτικῇ κίνησις παρουσιαζέ τὴν πόλιν ὡς ἀπειλούμενην ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμῆν ὑπὸ δευτέρως τουρκικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀτμοπλοίου μας, ἀπὸ τὴν Βασσάρα τῆς Μεσοποταμίας (ἡ ὁποία ἦτο πολεμικὸν μέτρον) κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδου εἰς τὴν χώραν παντὸς ὑπόπτου ξένου. Τὸ Σουέζ καὶ τὰ περίε ἐστρατοκρατοῦντο, πυροβόλα καὶ μυδραλιοβόλα, εἶχον στηθῇ εἰς ἐπὶ κἀποιαν μέρη, χαρὰκώματα μὲ συρματοπλέγματα καὶ ἀμπόι εἶχον ἀνορυχθῇ εἰς τὰ παράλια, φυλασσόμενα ἀπὸ ἀγγλοῖνδους στρατιώτας καὶ μίαν ζωποστάτη ἐν γένει στρατιωτικῇ κίνησις παρουσιαζέ τὴν πόλιν ὡς ἀπειλούμενην ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμῆν ὑπὸ δευτέρως τουρκικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀτμοπλοίου μας, ἀπὸ τὴν Βασσάρα τῆς Μεσοποταμίας (ἡ ὁποία ἦτο πολεμικὸν μέτρον) κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδου εἰς τὴν χώραν παντὸς ὑπόπτου ξένου. Τὸ Σουέζ καὶ τὰ περίε ἐστρατοκρατοῦντο, πυροβόλα καὶ μυδραλιοβόλα, εἶχον στηθῇ εἰς ἐπὶ κἀποιαν μέρη, χαρὰκώματα μὲ συρματοπλέγματα καὶ ἀμπόι εἶχον ἀνορυχθῇ εἰς τὰ παράλια, φυλασσόμενα ἀπὸ ἀγγλοῖνδους στρατιώτας καὶ μίαν ζωποστάτη ἐν γένει στρατιωτικῇ κίνησις παρουσιαζέ τὴν πόλιν ὡς ἀπειλούμενην ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμῆν ὑπὸ δευτέρως τουρκικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀτμοπλοίου μας, ἀπὸ τὴν Βασσάρα τῆς Μεσοποταμίας (ἡ ὁποία ἦτο πολεμικὸν μέτρον) κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδου εἰς τὴν χώραν παντὸς ὑπόπτου ξένου. Τὸ Σουέζ καὶ τὰ περίε ἐστρατοκρατοῦντο, πυροβόλα καὶ μυδραλιοβόλα, εἶχον στηθῇ εἰς ἐπὶ κἀποιαν μέρη, χαρὰκώματα μὲ συρματοπλέγματα καὶ ἀμπόι εἶχον ἀνορυχθῇ εἰς τὰ παράλια, φυλασσόμενα ἀπὸ ἀγγλοῖνδους στρατιώτας καὶ μίαν ζωποστάτη ἐν γένει στρατιωτικῇ κίνησις παρουσιαζέ τὴν πόλιν ὡς ἀπειλούμενην ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμῆν ὑπὸ δευτέρως τουρκικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀτμοπλοίου μας, ἀπὸ τὴν Βασσάρα τῆς Μεσοποταμίας (ἡ ὁποία ἦτο πολεμικὸν μέτρον) κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδου εἰς τὴν χώραν παντὸς ὑπόπτου ξένου. Τὸ Σουέζ καὶ τὰ περίε ἐστρατοκρατοῦντο, πυροβόλα καὶ μυδραλιοβόλα, εἶχον στηθῇ εἰς ἐπὶ κἀποιαν μέρη, χαρὰκώματα μὲ συρματοπλέγματα καὶ ἀμπόι εἶχον ἀνορυχθῇ εἰς τὰ παράλια, φυλασσόμενα ἀπὸ ἀγγλοῖνδους στρατιώτας καὶ μίαν ζωποστάτη ἐν γένει στρατιωτικῇ κίνησις παρουσιαζέ τὴν πόλιν ὡς ἀπειλούμενην ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμῆν ὑπὸ δευτέρως τουρκικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀτμοπλοίου μας, ἀπὸ τὴν Βασσάρα τῆς Μεσοποταμίας (ἡ ὁποία ἦτο πολεμικὸν μέτρον) κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδου εἰς τὴν χώραν παντὸς ὑπόπτου ξένου. Τὸ Σουέζ καὶ τὰ περίε ἐστρατοκρατοῦντο, πυροβόλα καὶ μυδραλιοβόλα, εἶχον στηθῇ εἰς ἐπὶ κἀποιαν μέρη, χαρὰκώματα μὲ συρματοπλέγματα καὶ ἀμπόι εἶχον ἀνορυχθῇ εἰς τὰ παράλια, φυλασσόμενα ἀπὸ ἀγγλοῖνδους στρατιώτας καὶ μίαν ζωποστάτη ἐν γένει στρατιωτικῇ κίνησις παρουσιαζέ τὴν πόλιν ὡς ἀπειλούμενην ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμῆν ὑπὸ δευτέρως τουρκικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀτμοπλοίου μας, ἀπὸ τὴν Βασσάρα τῆς Μεσοποταμίας (ἡ ὁποία ἦτο πολεμικὸν μέτρον) κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδου εἰς τὴν χώραν παντὸς ὑπόπτου ξένου. Τὸ Σουέζ καὶ τὰ περίε ἐστρατοκρατοῦντο, πυροβόλα καὶ μυδραλιοβόλα, εἶχον στηθῇ εἰς ἐπὶ κἀποιαν μέρη, χαρὰκώματα μὲ συρματοπλέγματα καὶ ἀμπόι εἶχον ἀνορυχθῇ εἰς τὰ παράλια, φυλασσόμενα ἀπὸ ἀγγλοῖνδους στρατιώτας καὶ μίαν ζωποστάτη ἐν γένει στρατιωτικῇ κίνησις παρουσιαζέ τὴν πόλιν ὡς ἀπειλούμενην ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμῆν ὑπὸ δευτέρως τουρκικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀτμοπλοίου μας, ἀπὸ τὴν Βασσάρα τῆς Μεσοποταμίας (ἡ ὁποία ἦτο πολεμικὸν μέτρον) κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιδίωξιν ἠλπίζετο ἡ ἐξέγερσις τῶν αἰγυπτίων ἐναντὶν τῶν Ἀγγλῶν τῆς κατοχῆς, γεγονός ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην λήψεως αὐστηρητάτων μέτρων, πρὸς παρεμπόδιον τῆς εἰσόδ

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ ΝΤΑ ΒΙΝΤΣΙ

Μία από τὰς μεγαλυντέρας φυσιογνωμίας τοῦ κόσμου. Ὁ περιεργότερος ἀνθρώπινος ὁργανισμὸς ὅλων τῶν αἰώνων. Μία συμπύκνωση μεγαλοφυΐας-μεγαλοφυΐας πολυσχιδοῦς ὅχι μονομερούς, ἐξ ἴσου δ' ὡς πρὸς τὴν τέχνην ὅσον καὶ πρὸς τὴν ἐπιστήμην βαρύνουσα. Γλύπτης, ποιητής, ζωγράφος, μαθηματικός, μηχανικός, ἀρχιτέκτων, φυσικός, πάνσοφος ἐν μιᾷ λέξει. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀπ' ὅλ' αὐτὰ ἐχάνετο πᾶν ἴχνος, κ.ὶ πάλιν θὰ ἔμενε μέγας ὁ κληροδοτήσας εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὸ αἰνιγματικὸν μεδίαιμα τῆς Τζοκόντας.

Ὁ συνθέτης τῆς πλέον ψυχολογημένης συνθέσεως, τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, ὑπολογίζει προβλήματα ἀεροπορίας. Ὁ ἰδεαλιστὴς ζωγράφος τῆς Παναγίας τῶν βράχων ἀσχολεῖται μὲ τὴν θεωρίαν βολῆς πυροβολικοῦ, ἐφευρίσκει νέους διὰ τὴν ἐποχὴν τῶν τύπων τηλεβόλων, μελετᾷ ὑδραυλικά ἔργα, πυργώνει φρούρια, ἀνεγείρει ἀγάλματα. Καὶ ὅλ' αὐτὰ εἰς μίαν ἐπιστολὴν τοῦ τὰ ἀναφέρει μὲ μίαν μετριοφροσύνην ἀλλὰ καὶ αὐτοπεποιθήσιν. «Εἰμπορῶ, γράφει, νὰ κάμω ὅ,τι οἷός ἐστι ἀνθρώπος, ἀλλὰ τελειότερον». Αὐτὸ θὰ ἦτο ἡ ἀλήθεια.

Ἀφῆκεν, ἐκτὸς τῶν ὀλίγων ἔργων, ὅσα περιεσώθησαν, καὶ τετράδια πλήρη μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν, σχεδίων ἀρχιτεκτονικῶν, ἐφευρέσεων μὲ συνθηματικὴν γραφὴν, ἐπεξηγήσεων γραμμένων ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά, στενογραφημένων, μὲ μέθοδον ἄγνωστον μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἡ φήμη τοῦ ἦτο καὶ τότε μεγάλη. Ἐξετιμάτο τόσο ὅταν εὐρίσκετο ἐν τῇ ζωῇ, ἦτο καὶ τὸ τόσο σεβαστὸν ἡ μεγαφυΐα τοῦ προὔκλειε δέος! Οἱ μετ' αὐτὸν αἰῶνες ἐπεββαίωσαν αὐτὴν τὴν φήμην, καὶ οὔτε ἐπαυσαν, οὔτε θὰ παύσουν νὰ μελετοῦν τὸ μεγαλειώδες ἔργον τοῦ καὶ νὰ τὸ θαυμάζουν.

Ὁ Λεονάρδος ντὰ Βίντσι ἐγεννήθη εἰς ἓνα μικρὸν χωρίον τῶν περικύκλων τῆς Φλωρεντίας πλησίον τοῦ μαγευτικοῦ Ἐμπολίου περὶ τὸ 1452. Τὸ χωρίον τοῦ λέγεται Βίντσι, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἐπώνυμόν του. Τὸ πραγματικὸν τοῦ ὄνομα ἦτο Λεονάρδος ντὲ Σέρ Πιέρ ντ' Ἀντόνιο Γκοῖδο ντὰ Βίντσι. Ὁ πατὴρ τοῦ σὲρ Ἀντόνιο ἦτο συμβολαιογράφος ἐννεμφεῦθη τετράκις, ὁ δὲ Λεονάρδος ἦτο νόθος υἱὸς τοῦ μεταξὺ ἄλλων ἑνδεκα, νομίμων καὶ νόθων, τέκνων του. Φαίνεται ὅμως ὅτι τὸν υἱοθέτησεν ἑνωρὶς καὶ ἐφρόντισε διὰ τὴν ἀνατροφὴν του, κινούμενος ἀπὸ τὴν πρῶτον εὐφυΐαν του, ἰδίως διὰ τὴν τέχνην. Τὸν παρουσάσεν εἰς τὸν φίλον τοῦ ζωγράφου Ἀνδ. ἐκ Βερόκκιου καὶ τοῦ ἐξήτησεν εἰλικρινῇ γνῶμην ἂν ἔπρεπε νὰ τὸν σπουδάσῃ ζωγράφον. Ὁ Βερόκκιος ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ μικροῦ Βιντσιάνου καὶ τὸν προσέλαβεν εἰς τὸ ἐργαστήριόν του. Εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Βερόκκιου συνήντησε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς διασημοὺς τεχνίτας τῆς ἐποχῆς του, γλύπτας, χρυσοκόμους καὶ νέους ζωγράφους, μαθητευομένους ὅπως αὐτός, τοῦ Παραδεΐσου, μετὰ δύο δὲ ἔτη συνέγραψε τὴν «Διδασκαλίαν τῆς ζωγραφικῆς». — Ἀλλ' εἶνε ἀνάγκη αὐτὴν τὴν φροῶν νὰ συνεχίσω καὶ εἰς τὸ ἐρχόμενον.

Ταχέως ὅμως ὑπερέβη πάντας, καὶ εἰς ἡλικίαν εἰκοσιν ἐτῶν ἐγένετο

Αὐτοπροσωπογραφία
[Βιβλ. τοῦ Τουρίνου]

Ο ΘΕΟΣ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

δεκτὸς εἰς τὴν συντεχνίαν τῶν Φλωρεντινῶν ζωγράφων. Δυστυχῶς πολὺ ὀλίγα ἔργα τοῦ Λεονάρδου ἐσώθησαν μέχρις ἡμῶν. Ἀλλ' ὅ,τι μένει, ἀρκεῖ διὰ νὰ δικαιώσῃ τὴν μεγάλην φήμην τοῦ μεγαλοφυοῦς ζωγράφου. Ἀπὸ τὰ ὀλίγα ἔργα τῆς νεαρᾶς τοῦ ἡλικίας εἶνε ὁ Εὐαγγελισμὸς, τοῦ Μουσείου τοῦ Λούβρου. Ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἀπεδίδετο εἰς τὸν Λορέντζον ντὶ Κρέντι. Γενικῶς, πολλὰ ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ ἀπεδόθησαν εἰς ἄλλους τεχνίτας. Εὐτυχῶς ὅτι πολλὰ γράπται μαρτυρίαι καὶ περιγραφαὶ ἐβοήθησαν διὰ τὴν ἐπαλήθευσιν τῆς προελεύσεως τῶν. Μία τοιαύτη εἶνε πρᾶξις προπληρωμῆς εἰς τὸν Λεονάρδον διὰ νὰ ζωγραφίσῃ μίαν εἰκόνα διὰ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν τοῦ Σάν Ντονάτο. Ἡ εἰκὼν αὐτὴ δὲν σώζεται, ἴσως ὅμως καὶ νὰ μὴν ἐτελείωσε ποτέ. Ἐν προσχεδιάσμα αὐτοῦ σώζεται εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Φλωρεντίας τῶν Οὐφίτσι. Ἐν τούτοις τὸ ἔργον αὐτό, προσχεδιάσμα ἀτελές, εἶνε ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ἔργα τοῦ παρήγαγεν ἡ τέχνη εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ὅτε εἰργάζετο εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Βερόκκιου ὁ διδάσκαλός του τὴν ἐπέτρεψε νὰ ζωγραφίσῃ ἓνα ἄγγελον εἰς τὸν πίνακά του, τὴν Βάπτισιν ὁ μαθητὴς ἔκαμε πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὸν διδάσκαλον. Εἰς τὸ Μουσεῖον τῶν Οὐφίτσι ὅπου εὐρίσκεται τὸ ἔργον αὐτό, παρὰ τὰς ἀτέχνους ἐπιδιορθώσεις, δεικνύει πόσον ἡ τέχνη τῶν δύο αὐτῶν εἶνε διάφορος, καὶ πόσον ὁ Λεονάρδος, ἂν καὶ νέος ἀκόμη, ὑπερεῖχε τοῦ διδασκάλου του.

Κατὰ τὸ 1482 ὁ Λεονάρδος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Λουδοβίκου Σφόρτσα, διὰ νὰ ἐφαρμόσῃ, ὅπως ἔγραφεν εἰς τὴν αἰτήσιν του, τὰς μηχανικὰς τοῦ ἐφευρέσεως. Ἐγνώριζεν, ἔγραφε, νὰ κατασκευάζῃ, ἐλαφρὰς γεφύρας κινητὰς, προκυμαίας καὶ κλίμακας ἐφόδων, τηλεβόλων καὶ ὀμβόλων, καταπελτῶν καὶ ἄλλων μηχανημάτων, ἐφόδων, ἐπιθέσεως καὶ ἀμύνης. Ἐν καιρῷ εἰρήνης, ἔλεγε, δύναται νὰ κατασκευάσῃ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ οἰκοδομήματα. Ἐπίσης, προσθέτει, δύναται νὰ κατασκευάσῃ ἀγάλματα, μαρμάρινα, χαλκὰ καὶ εἰκόνας, καλὰ ὅσον καὶ οἷος δὴποτε ἄλλος. Καὶ ἐπρότεινε νὰ ἀνυψώσῃ ἓνα χαλκοῦν ἐφιππον ἀνδριάντα εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Μιλάνου τὸν Φραντσέσκο Σφόρτσα, πρὸς ἀθάνατον τιμὴν τῆς ἐνδόξου αὐτῆς οἰκογενείας. Ὑποτίθεται ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἐζωγράφησε τὴν Παρθένον τοῦ Βράχου, τοῦ Λούβρου.

Μεταξὺ τοῦ 1483 καὶ 1487 χάνονται τὰ ἴχνη τοῦ ἀνησύχου αὐτοῦ μεγαλοφυοῦς καὶ ὑπάρχουν πολλὰ πιθανότητες ὅτι ἐταξίδευσεν εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἀρμενίαν, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου, ὡς μηχανικός.

Κατὰ τὸ 1487 τὸν ἐπανενόρισκον εἰς τὸ Μιλάνον, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Λουδοβίκου Σφόρτσα. Τότε ἐτέλεσε τὰ σχέδια διὰ τὸν θόλον τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ καὶ τὰς μὴ σωζόμενας σήμερον διακοσμητικὰς συνθέσεις.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Προσωπογραφία τῆς ὠραίας Φερνιέρας
[Μουσεῖον τοῦ Λούβρου]

Ὁ Μυστικὸς Δείπνος

[Κατὰ τὴν χαλκογραφίαν τοῦ Ραφαὴλ Μόρκεν]